

Een modelmatige benadering van procesproblemen bij de biggenproductie in het kader van IKB

Ewa van Barnevel d, Nicolette van Reenen, LUW; Jan Huiskes, Gé Backus, P V

In dit onderzoek is een inventarisatie gemaakt van problemen die ontstaan bij de invoering van IKB-big. Dit is gebeurd met behulp van een modelmatige benadering van processen die plaats vinden rondom de biggenproductie. Het Produktschap Vee en Vlees (**PVV**) heeft Algemene Voorwaarden Overeenkomsten PW IKB-Varkens opgesteld (AV IKB) om onder andere de consument garanties te kunnen geven omtrent de veiligheid en de herkomst van varkensvlees. Uit het onderzoek blijkt dat in sommige gevallen investeringen gedaan moeten worden door de vermeerderaars om IKB-waardige biggen te kunnen produceren.

Inleiding

In de varkenssector is de internationale concurrentie scherper geworden en krijgen kwaliteit en veiligheid van varkensvlees steeds meer aandacht. In dit kader is Integrale Ketenbeheersing (IKB) in de varkenshouderijsector ontstaan. De belangrijkste doelstelling van IKB is het geven van garanties aan de consument omtrent de kwaliteit van varkensvlees, Om de kwaliteit te kunnen garanderen heeft het PW "Algemene Voorwaarden Overeenkomsten PW IKB-Varkens (AV IKB) opgesteld.

Aanpak onderzoek

In een eerder verschenen PI -rapport (PI 41, van der Weerd e.a.) is de kwaliteit van het karkas en vlees opgedeeld in een negental kwaliteitsaspecten, te weten: magerheid, sappigheid/kleur/frisheid, smaak, bacteriële besmetting, natuurlijkheid en zuiverheid, uniformiteit, assortiment, vertrouwen/zekerheid en emotionele waarde. Bij het huidige onderzoek is uitgegaan van drie van deze kwaliteitsaspecten: bacteriële besmetting, natuurlijkheid en zuiverheid en uniformiteit. De keuze voor deze drie kwaliteitskenmerken is gebaseerd op het feit dat de vermeerderaar hierop daadwerkelijk invloed kan uitoefenen en vanwege de belangrijkheid van deze drie kenmerken voor wat betreft de volksgezondheid en de economie.

De kwaliteitsaspecten worden in de vermeerdering beïnvloed door zes processen: voeding, gezondheidszorg, voortplanting, huisvesting, aan- en afvoer van de dieren en het verblijf van de dieren. Per proces zijn deelprocessen aan te geven. In figuur 1 zijn de deelprocessen weergegeven die invloed hebben op het kwaliteitskenmerk bacteriële besmetting. Voor de andere twee kwaliteitskenmerken is op dezelfde wijze een figuur opgesteld.

De problemen rond de (deel)processen zijn in gesprekken met deskundigen naar voren gekomen. Vervolgens zijn deze procesproblemen bij het vermeerderingsbedrijf met betrekking tot IKB in kaart gebracht. De problemen zijn opgesplitst in drie categorieën. Ten eerste problemen met betrekking tot deelprocessen waarvoor in de AV IKB reeds voorwaarden zijn opgesteld. Ten tweede problemen waarvoor in de AV IKB (nog) geen voorwaarden zijn opgesteld. En ten derde zijn de problemen bij toeleveranciers, dienstverleners of (in)directe afnemers van de vermeerdering beschreven.

Uitkomsten

Uit het onderzoek zijn onder meer de volgende punten naar voren gekomen:

- In sommige gevallen moeten investeringen gedaan worden ten behoeve van de processen voeding, huisvesting en aan- en afvoer

Figuur 1 : De zes processen met bijbehorende deelprocessen uitgewerkt naar hun invloed op het produktkenmerk bacteriële besmetting in de vermeerderingsfase.

	Voeding	Gezondheidszorg	Voortplanting	Huisvesting dieren	Aan-1 afvoer dieren	Verblijf dieren
Bacteriële Besmetting	-aankopen voer -bepalen voergift -beheren voorraad	-waarnemen -zorgen -vaccineren -behandelen -koppelen	-insemineren/ dekken	-verplaatsen -klimaat beheren -reinigen en desinfecteren	-tegengaan ziekte-insleep	-optimaliseren bezetting

- dieren of er moeten inspanningen verricht worden om IKB-biggen te kunnen produceren. Voor het kenmerk bacteriële besmetting is dit bijvoorbeeld bij "beheren voorraad voer" er voor zorg dragen dat geen bederf optreedt en dat de groei van ongewenste micro-organismen en het ontstaan van schimmeltoxinen worden voorkomen. Voor het kenmerk natuurlijkheid en zuiverheid mag bij "beheren voorraad voer" geen kruisbesmetting plaats vinden van gemedicineerd met niet-gemedicineerd voer. Hierdoor is een opslag voor zakgoed of een kleine voersilo extra nodig.
- Om vermeerderaars te stimuleren mee te doen met IKB is een goede voorlichting over de voordelen noodzakelijk
  - Verder is IKB in de varkenshouderij alleen volledig te realiseren indien andere schakels van de varkenshouderijketen, zoals de detailhandel, bij IKB betrokken worden en indien andere sectoren, zoals de akkerbouw voor bepaalde grondstoffen (voeders) een (aan) IKB (gelijkwaardig) systeem opzetten.
  - Het model dat in dit onderzoek opgezet is (kwaliteitskenmerken benaderen vanuit bedrijfsprocessen en deelprocessen), heeft een gestructureerde benadering opgeleverd van de problemen met betrekking tot controleerbare processen. Hiermee is een breed beeld verkregen over procesproblemen die ontstaan bij invoering van IKB in de varkenshouderijketen. Het hier gebruikte model kan een overzicht geven van de relevante processen die produktkenmerken beïnvloeden bin-

- nen de totale produktiekolom. De problemen bij deze processen kunnen vervolgens opgespoord, in kaart gebracht en systematisch aangepakt worden (zie voorbeelden "beheren voorraad voer"). Op deze wijze kan de sector richting de verbruikers tonen én garanderen dat zij bewust en verantwoordelijk bezig zijn bij de productie van varkensvlees.
- Er zijn twee aanbevelingen voor verder onderzoek gedaan. Ten eerste moet onderzoek worden verricht naar de kosten en baten (met name voor de vermeerdering) die voortvloeien uit het meedoen aan IKB. Ten tweede moet onderzocht worden welke gegevens teruggekoppeld kunnen worden naar de vermeerdering en wat de voordelen zijn van de teruggekoppelde gegevens voor de vermeerdering. ■

Als abonnee van het periodiek Praktijkonderzoek Varkenshouderij kunt u het proefverslag P 3.104 "Een modelmatige benadering van procesproblemen bij de biggenproductie in het kader van IKB" gratis telefonisch bestellen, telefoon 04 192-86555. Niet-abonnees in Nederland kunnen het verslag bestellen door overmaking van f 10,- op postbanknummer 51.73.462 t.n.v. het Proefstation voor de Varkenshouderij te Rosmalen o.v.v. P 3.104. Voor niet-abonnees buiten Nederland is de prijs f 25,-.